

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
Навчально-науковий гуманітарний інститут
Кафедра психології, філософії та суспільних наук**

І.В. Кущенко

**ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД, РЕАБІЛІТАЦІЯ ТА
РЕІНТЕГРАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ**

***Методичні рекомендації для підготовки до семінарських,
практичних занять та самостійної роботи***

для здобувачів вищої освіти зі спеціальності С4 Психологія

Київ – 2026 рік

РОЗРОБНИК: доцентка, кандидатка психологічних наук, доцентка кафедри психології, філософії та суспільних наук Ірина КУЩЕНКО

Рецензент: професор, доктор психологічних наук, професор кафедри психології, філософії та суспільних наук Ольга ДРОБОТ

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри психології, філософії та суспільних наук Протокол № 1 від 26.08.2026

Розглянуто та схвалено на засіданні навчально-методичної ради навчально-наукового гуманітарного інституту
Протокол № 1 від 27.08.2026

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення дисципліни «Психологічний супровід, реабілітація та реінтеграція особистості»: формування у здобувачів вищої освіти системних знань про теоретичні та практичні засади психологічного супроводу, реабілітації та реінтеграції особистості; усвідомлення значення зазначених напрямів у професійній діяльності психолога; ознайомлення зі специфікою організації та здійснення психологічного супроводу і реабілітаційних заходів для різних категорій клієнтів; розширення теоретичних уявлень і формування практичних навичок щодо реалізації основних етапів реабілітаційного процесу; поглиблення наукових знань про реабілітаційний потенціал особистості, механізми її психологічного відновлення та особливості професійної діяльності психолога в реабілітаційних і реінтеграційних установах.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни є:

- ~ формування системи знань про теоретичні, методологічні та нормативно-правові засади психологічного супроводу, психологічної реабілітації та реінтеграції особистості;
- ~ засвоєння основних принципів, моделей, методів і технологій психологічного супроводу, реабілітації та реінтеграції різних категорій населення;
- ~ ознайомлення з особливостями психологічної допомоги особам, які перебувають у кризових життєвих обставинах, пережили психотравмувальні події, мають порушення адаптації або потребують реінтеграції;
- ~ формування вмінь здійснювати психологічну діагностику потреб особистості, визначати її реабілітаційний потенціал та планувати індивідуальні програми психологічного супроводу;
- ~ оволодіння практичними навичками застосування сучасних психокорекційних, психореабілітаційних та реінтеграційних технологій у професійній діяльності психолога;

- ~ розвиток умінь здійснювати психологічний супровід осіб різного віку та соціального статусу з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і життєвих обставин;
- ~ формування навичок міждисциплінарної взаємодії з фахівцями соціальної, медичної, освітньої та інших сфер у процесі психологічного супроводу, реабілітації та реінтеграції;
- ~ розвиток професійної готовності до розроблення, реалізації та оцінювання ефективності програм психологічного супроводу, реабілітації та реінтеграції особистості;
- ~ формування етичної, професійної та соціально відповідальної позиції психолога під час надання психологічної допомоги різним категоріям населення.

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розділ 1. Поняття про психологічний супровід як вид практичної діяльності психолога

Тема 1. Загальне поняття про психологічний супровід. Поняття про психологічний супровід як вид практичної діяльності психолога. Види психологічного супроводу. Складові психологічного супроводу. Методи та інструментарії психологічного супроводу.

Тема 2. Психологічний супровід дітей різних вікових категорій, в тому числі з ООП під час шкільного навчання. Психолого-педагогічний супровід під час шкільного навчання: його значення, принципи побудови та форми здійснення. Сфери застосування ППС в освітньому процесі. Оцінка ефективності ППС. Людина з особливими освітніми потребами: характеристика основних нозологій. Психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в загальноосвітніх навчальних закладах. Психолого-педагогічний супровід студентів з особливими освітніми потребами у вищих навчальних закладах. Формування толерантного ставлення до осіб з особливими потребами в освітньому середовищі.

Тема 3. Психологічний супровід для малозахищених груп населення.

Загальна характеристика людини, що опинилася у складних життєвих обставинах (СЖО). Категорії малозахищених груп населення та особливості здійснення психологічного супроводу (особи з інвалідністю, люди похилого віку; внутрішньо переміщені особи (ВПО); ветерани війни і праці; учасники бойових дій та їх сім'ї; малозабезпечені сім'ї; діти-сироти та ін.).

Розділ 2. Поняття про психологічну реабілітацію як вид практичної діяльності психолога

Тема 4. Загальне поняття про реабілітацію. Різноманіття уявлень про реабілітацію. Розвиток загальної концепції реабілітації. Види реабілітації, основні принципи та складові реабілітації. Правові засади реабілітаційного процесу. Основні принципи реабілітації: єдності біологічних та психосоціальних чинників, різноплановості, партнерства, системності, індивідуальності, перехідності тощо. Психологічні та соціальні чинники в структурі лікування та реабілітації. Об'єкти реабілітації. Правові засади реабілітаційного процесу.

Тема 5. Особливості психологічної реабілітації нарко- та алкозалежних. Психологічна характеристика залежної особи. Суть залежної поведінки. Етапи формування залежності. Фізична та психологічна залежності. Хімічні та нехімічні види залежності. Роль психолога в структурі реабілітації нарко- та алкозалежних. Психотерапевтичні моделі реабілітації нарко- та алкозалежних. Особливості роботи психолога з неповнолітніми нарко- та алкозалежними. Особливості роботи психолога із сім'ями нарко- та алкозалежних.

Тема 6. Реабілітація у кризових станах. Психологічна реабілітація військових. Поняття "криза", "стрес", "психотравма", "посттравматичний стресовий розлад". Ендогенні та екзогенні кризи. Психологія кризових станів. Реабілітація при екстремальних випадках. Методики реабілітації в екстремальних ситуаціях. Дебрифінг та перша психологічна допомога: можливості застосування у надзвичайних ситуаціях. Психологічна реабілітація учасників бойових дій. Психологічна допомога мирному населенню, що постраждало внаслідок бойових дій.

Розділ 3. Теоретичні основи та психологічні механізми реінтеграції особистості

Тема 7. Теоретичні засади психологічної реінтеграції особистості

Поняття реінтеграції особистості та її місце в системі психологічної допомоги. Мета, принципи та етапи реінтеграції. Психологічні механізми реінтеграції особистості. Психологічні наслідки травматичних подій, соціальної ізоляції та дезадаптації. Чинники успішної реінтеграції особистості. Ресурси та реабілітаційний потенціал особистості. Роль психолога у процесі реінтеграції. Міждисциплінарна взаємодія фахівців у забезпеченні процесу реінтеграції.

Тема 8. Технології реінтеграції різних категорій населення

Сучасні технології психологічної реінтеграції різних категорій населення. Особливості застосування технологій реінтеграції ветеранів та військовослужбовців після повернення до цивільного життя. Технології психологічної реінтеграції внутрішньо переміщених осіб, біженців та осіб, які пережили травматичні події. Технології реінтеграції осіб з інвалідністю та після тривалого лікування. Особливості реінтеграції дітей і підлітків після кризових ситуацій. Сімейно орієнтовані технології реінтеграції. Технології відновлення соціальних зв'язків, розвитку життєстійкості, адаптації та соціального функціонування особистості. Інноваційні технології психологічної реінтеграції. Оцінювання ефективності програм реінтеграції.

3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО СЕМІНАРСЬКИХ, ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

РОЗДІЛ І. ПОНЯТТЯ ПРО ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ЯК ВИД ПРАКТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПСИХОЛОГА

ТЕМА 1. ЗАГАЛЬНЕ ПОНЯТТЯ ПРО ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД

Загальне поняття про психологічний супровід охоплює систему цілеспрямованих психологічних заходів, спрямованих на підтримку особистості в процесі її розвитку, адаптації та подолання життєвих труднощів. Психологічний супровід передбачає довготривалу взаємодію фахівця з клієнтом з метою збереження психічного здоров'я, виявлення та активізації внутрішніх ресурсів, профілактики деструктивних проявів та сприяння особистісному зростанню. Він реалізується у різних сферах - освіті, медицині, соціальній роботі, - та адаптується до потреб конкретної особи або групи.

Семінар 1. Загальне поняття про психологічний супровід (2 год.)

Питання для обговорення:

- ~ Психологічний супровід як сучасний напрям професійної діяльності психолога.
- ~ Мета, завдання та основні функції психологічного супроводу особистості.
- ~ Принципи організації та здійснення психологічного супроводу.
- ~ Особливості психологічного супроводу в різних сферах професійної діяльності (освіта, охорона здоров'я, соціальна робота, військова сфера тощо).
- ~ Роль психолога у виявленні, підтримці та розвитку внутрішніх ресурсів особистості.
- ~ Етичні засади професійної діяльності психолога під час здійснення психологічного супроводу.
- ~ Чинники ефективності психологічного супроводу та умови його успішної реалізації.
- ~ Актуальність психологічного супроводу в умовах сучасних суспільних викликів та кризових ситуацій.

Самостійна робота до теми 1. Загальне поняття про психологічний супровід (11 год.)

- ~ Опрацюйте поняття «психологічний супровід» за підручниками та науковими джерелами. Сформулюйте власне визначення цього поняття.
- ~ Порівняйте психологічний супровід з іншими формами психологічної допомоги (консультування, психотерапія, підтримка). Визначте спільні та відмінні риси у вигляді таблиці.
- ~ Розкрийте основні функції психологічного супроводу. До кожної функції наведіть короткий приклад її реалізації в практиці психолога.
- ~ Складіть короткий есе (1–1,5 сторінки) на тему: «Чому психологічний супровід важливий у роботі з вразливими категоріями населення?»
- ~ Підготуйте схему або інфографіку, що ілюструє структуру психологічного супроводу: цілі, принципи, етапи, методи.

Опрацюйте нормативні документи, які регламентують надання психологічної допомоги (зокрема, у сфері освіти, охорони здоров'я або соціального захисту). Зробіть короткий огляд одного з таких документів.
Джерела: основні (4, 10); додаткові (1, 2, 3).

ТЕМА 2. ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ДІТЕЙ РІЗНИХ ВІКОВИХ КАТЕГОРІЙ, В ТОМУ ЧИСЛІ З ООП ПІД ЧАС ШКІЛЬНОГО НАВЧАННЯ

Психологічний супровід дітей різних вікових категорій, у тому числі дітей з особливими освітніми потребами (ООП), під час шкільного навчання є комплексною системою психолого-педагогічної підтримки, спрямованою на забезпечення успішного навчання, соціалізації та гармонійного розвитку кожної дитини. Він здійснюється з урахуванням вікових, індивідуально-психологічних, психофізичних і освітніх особливостей учнів, сприяє адаптації до шкільного середовища, розвитку емоційної стійкості, пізнавальної активності, комунікативних навичок і саморегуляції. Особлива увага приділяється створенню інклюзивного, безпечного та психологічно комфортного освітнього середовища, забезпеченню повноцінної участі дітей з ООП в освітньому процесі та реалізації їхнього потенціалу. Важливою складовою супроводу є взаємодія психолога з педагогами, асистентами вчителя, батьками, фахівцями інклюзивно-ресурсних центрів та іншими спеціалістами з метою своєчасного виявлення труднощів, профілактики шкільної дезадаптації, емоційних і поведінкових порушень, булінгу та забезпечення успішного особистісного розвитку й соціальної інтеграції кожної дитини.

Практичне 2. Психологічний супровід дітей різних вікових категорій, в тому числі з ООП під час шкільного навчання (2 год.)

Навчальні завдання:

1. Проаналізувати особливості психологічного супроводу дітей молодшого шкільного, підліткового та старшого шкільного віку, визначивши їхні основні потреби та можливі труднощі.
2. Порівняти зміст і завдання психологічного супроводу дітей з типовим розвитком та дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання.
3. Проаналізувати ситуаційне завдання (кейс), визначити психологічні труднощі дитини та розробити алгоритм дій практичного психолога щодо організації психологічного супроводу.
4. Розробити індивідуальний план психологічного супроводу для дитини певної вікової категорії (за запропонованим описом випадку), визначивши мету, завдання, форми та методи роботи.
5. Змодельовати засідання команди психолого-педагогічного супроводу, визначивши функції психолога, класного керівника, асистента вчителя, батьків та інших фахівців.
6. Оцінити роль психолога у створенні безпечного та інклюзивного освітнього середовища, запропонувавши практичні заходи щодо профілактики булінгу, шкільної дезадаптації та соціальної ізоляції дітей.
7. Розробити рекомендації для педагогів і батьків щодо підтримки емоційного благополуччя, адаптації та успішної соціалізації дітей різних вікових категорій, у тому числі дітей з ООП.

8. Підготувати та презентувати мініпроект «Психологічний супровід дитини в умовах сучасної школи», обґрунтувавши ефективні форми взаємодії психолога з учнями, педагогами та сім'єю.

Самостійна робота 2. Психологічний супровід дітей різних вікових категорій, в тому числі з ООП під час шкільного навчання (11 год.)

- ~ Розробіть фрагмент індивідуальної програми психологічного супроводу дитини однієї з вікових категорій (молодший школяр, підліток або старшокласник), у тому числі дитини з особливими освітніми потребами (ООП), визначивши мету, завдання, форми, методи роботи та очікувані результати.
- ~ Порівняйте особливості психологічного супроводу дітей молодшого шкільного, підліткового та старшого шкільного віку, а також дітей з ООП. Результати оформіть у вигляді порівняльної таблиці.
- ~ Складіть перелік основних труднощів, з якими стикаються учні різного віку, у тому числі діти з ООП, під час навчання, та запропонуйте ефективні методи психологічного супроводу для їх подолання.
- ~ Опрацюйте сучасні наукові джерела та нормативно-правові документи з питань психологічного супроводу дітей в умовах інклюзивної освіти та підготуйте реферат або мультимедійну презентацію на одну із запропонованих тем.
- ~ Проаналізуйте або розробіть практичний кейс із проблемною ситуацією учня (адаптація, булінг, навчальні чи поведінкові труднощі, емоційні порушення, труднощі дитини з ООП) та запропонуйте комплексний план психологічного супроводу із залученням дитини, сім'ї, педагогів та інших фахівців.

Джерела: основні (8); додаткові (4, 5, 10).

ТЕМА 3. ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ДЛЯ МАЛОЗАХИЩЕНИХ ГРУП НАСЕЛЕННЯ

Психологічний супровід для малозахищених груп населення передбачає надання професійної підтримки особам, які перебувають у складних життєвих обставинах (внутрішньо переміщені особи, люди з інвалідністю, одинокі батьки, безробітні тощо). Такий супровід спрямований на зміцнення психологічної стійкості, подолання стресу, розвиток адаптивних ресурсів і відновлення здатності до самостійного життя, соціалізації та інтеграції в суспільство.

Практичне 3. Психологічний супровід для малозахищених груп населення (2 год.)

Навчальні завдання:

1. Проаналізувати особливості психологічного супроводу різних категорій малозахищених груп населення (внутрішньо переміщені особи, люди з інвалідністю, особи похилого віку, багатодітні сім'ї, малозабезпечені сім'ї, безробітні, ветерани, особи, які пережили насильство), визначивши їхні психологічні потреби та основні напрями підтримки.
2. Проаналізувати ситуаційне завдання (кейс), визначити психологічні проблеми клієнта, його ресурси та фактори ризику, а також розробити алгоритм психологічного супроводу.

3. Розробити індивідуальний план психологічного супроводу представника однієї з малозахищених груп населення із визначенням мети, завдань, методів, форм роботи та очікуваних результатів.
4. Змоделювати міждисциплінарну взаємодію психолога із соціальним працівником, педагогом, медичним працівником, юристом та іншими фахівцями під час надання комплексної допомоги клієнту.
5. Розробити практичні рекомендації для психолога щодо організації психологічного супроводу малозахищених груп населення в умовах воєнного стану та післякризового відновлення.
6. Оцінити ефективність запропонованих заходів психологічного супроводу, визначити критерії їх результативності та запропонувати способи моніторингу психологічного стану клієнтів.

Самостійна робота 3. Психологічний супровід для малозахищених груп населення (11 год.)

- ~ Проаналізуйте поняття «малозахищені групи населення» у науковій літературі. Визначте основні категорії та їхні специфічні потреби з психологічної точки зору.
- ~ Опрацюйте законодавчі та нормативні документи України, що регламентують соціальний і психологічний супровід малозахищених верств населення. Підготуйте короткий огляд із посиланнями.
- ~ Дослідіть особливості психологічного супроводу внутрішньо переміщених осіб, людей з інвалідністю та бездомних. Опишіть основні проблеми, з якими вони стикаються, та методи підтримки.
- ~ Розробіть план психологічного супроводу для однієї з малозахищених груп населення з урахуванням їхніх соціальних і психологічних потреб.
- ~ Підготуйте аналітичний звіт про роль міждисциплінарної команди (психолог, соціальний працівник, медик) у забезпеченні ефективного супроводу малозахищених осіб.
- ~ Оцініть можливі ризики та етичні виклики під час психологічної підтримки малозахищених груп. Запропонуйте шляхи їх подолання.
- ~ Проведіть міні-дослідження (аналіз наявних досліджень або опитування), що ілюструє ефективність психологічного супроводу малозахищених категорій населення.

Джерела: основні (1, 7); додаткові (6, 7, 9).

РОЗДІЛ II.

ПОНЯТТЯ ПРО ПСИХОЛОГІЧНУ РЕАБІЛІТАЦІЮ ЯК ВИД ПРАКТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПСИХОЛОГА

Тема 4. ЗАГАЛЬНЕ ПОНЯТТЯ ПРО РЕАБІЛІТАЦІЮ

Загальне поняття про реабілітацію охоплює систему заходів, спрямованих на відновлення фізичного, психологічного, соціального та професійного функціонування особи після хвороб, травм, втрати працездатності або психотравмуючих подій. Реабілітація передбачає комплексний підхід, що поєднує медичну, психологічну, соціальну та педагогічну підтримку з метою повернення людини до повноцінного життя в суспільстві.

Семінар 4. Загальне поняття про реабілітацію (2 год.)

Питання для обговорення:

1. Поняття реабілітації та її основні цілі в сучасному суспільстві.
2. Основні види реабілітації (медична, психологічна, соціальна, професійна, педагогічна) та їх характеристика.
3. Принципи ефективної реабілітації особистості.
4. Роль психолога в мультидисциплінарній команді фахівців з реабілітації.
5. Комплексний та міжвідомчий підходи як основа успішної реабілітації особистості.
6. Чинники, що сприяють або перешкоджають процесу реабілітації особистості.
7. Сучасні підходи до реабілітації в Україні в умовах воєнного стану та зростання потреби в реабілітаційній допомозі.
8. Етичні принципи діяльності фахівця під час організації та здійснення реабілітаційної роботи.

Самостійна робота 4. Загальне поняття про реабілітацію

Опрацюйте наукові визначення поняття «реабілітація» та порівняйте їх у контексті медичного, психологічного та соціального підходів.

Проаналізуйте основні цілі та завдання реабілітації в різних сферах (медицина, психологія, соціальна робота).

Дослідіть історичний розвиток концепції реабілітації та її сучасні тенденції у світовій практиці.

Окресліть основні принципи та етапи реабілітаційного процесу з урахуванням міждисциплінарного підходу.

Підготуйте короткий огляд нормативно-правових актів, що регулюють реабілітацію в Україні.

Розробіть схему або модель реабілітаційного процесу, що відображає ключові етапи та учасників.

Проаналізуйте роль психологічної підтримки в загальній системі реабілітації та визначте її особливості.

Підготуйте аналітичний звіт про значення реабілітації для соціальної інтеграції осіб з порушеннями здоров'я.

Джерела: основні (2, 3, 5, 11); додаткові (6, 7, 9).

Тема 5. ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ НАРКО- ТА АЛКОЗАЛЕЖНИХ

Особливості психологічної реабілітації нарко- та алкозалежних полягають у комплексному підході, що поєднує відновлення психічного стану, формування мотивації до тверезого способу життя та зміну деструктивних моделей поведінки. Реабілітація включає індивідуальну та групову психотерапію, розвиток навичок саморегуляції, подолання психологічної залежності, роботу з супутніми психічними розладами та підтримку соціальної інтеграції. Важливими є тривала підтримка та включення в терапевтичне середовище.

Семінар 5. Особливості психологічної реабілітації нарко- та алкозалежних (2 год.)

Питання для обговорення:

1. Психологічні особливості осіб із наркотичною та алкогольною залежністю та їх вплив на процес реабілітації.
2. Основні етапи психологічної реабілітації осіб із залежностями та їх характеристика.
3. Сучасні методи і технології психологічної реабілітації нарко- та алкозалежних.
4. Формування мотивації до лікування та підтримання стійкої ремісії як ключовий напрям психологічної допомоги.
5. Профілактика рецидивів у системі психологічної реабілітації осіб із залежностями.
6. Роль сім'ї та найближчого соціального оточення у процесі психологічної реабілітації нарко- та алкозалежних.
7. Етичні принципи та професійні компетентності психолога у роботі з особами, які мають залежність.
8. Соціальна реінтеграція осіб після завершення психологічної реабілітації та чинники її успішності.

Самостійна робота 5. Особливості психологічної реабілітації нарко- та алкозалежних

Опрацюйте поняття «залежність» у психологічному контексті: проаналізуйте основні психологічні чинники формування нарко- та алкозалежності.

Охарактеризуйте етапи психологічної реабілітації осіб із залежністю (детоксикація, мотиваційна підтримка, відновлення, профілактика рецидиву).

Порівняйте підходи до реабілітації наркозалежних та алкозалежних: визначте спільні та відмінні риси в психотерапевтичній роботі.

Підготуйте огляд сучасних програм реабілітації, які застосовуються в Україні або за кордоном (державні, громадські, релігійні, приватні ініціативи).

Проаналізуйте роль мотивації та готовності до змін у процесі психологічного супроводу осіб із залежністю. Наведіть приклади дієвих мотиваційних методів.

Розгляньте особливості сімейної терапії в процесі реабілітації залежних: визначте, як залучення родичів впливає на ефективність подолання залежності.

Підготуйте реферат або есе на тему: «Етичні та професійні виклики психолога у роботі з хімічно залежними особами».

Складіть узагальнену таблицю методів психологічної допомоги залежним, вказавши цілі, особливості та можливі обмеження кожного методу.

Джерела: основні (2, 6).

Тема 6. РЕАБІЛІТАЦІЯ У КРИЗОВИХ СТАНАХ. ПСИХОЛОГІЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ВІЙСЬКОВИХ

Реабілітація у кризових станах та психологічна реабілітація військових

спрямована на відновлення психоемоційного балансу після дії травмувальних подій, зокрема бойових дій. Вона включає стабілізацію стану, подолання ПТСР, розвиток навичок саморегуляції, роботу з травмою та ресоціалізацію. У роботі з військовими важливо враховувати специфіку бойового досвіду, колективну ідентичність та потребу в довготривалій підтримці. Реабілітація проводиться мультидисциплінарною командою з акцентом на поступове повернення до мирного життя.

Практичне 6. Реабілітація у кризових станах. психологічна реабілітація військових

Навчальні завдання:

1. Проаналізуйте клінічний випадок (case study):
2. Ознайомтесь із описом ситуації військовослужбовця, що пережив бойову травму (наприклад, ПТСР, втрата побратима, поранення). Визначте симптоматику та сформулюйте основні потреби клієнта.
3. Розробіть індивідуальний план психологічної реабілітації військовослужбовця, враховуючи:
 - характер травматичного досвіду;
 - етапи реабілітації (стабілізація – терапія – інтеграція);
 - методи психотерапевтичного впливу (наприклад, когнітивно-поведінкова терапія, EMDR, нарративна терапія).
4. Складіть перелік кризових станів, з якими найчастіше стикаються військові, та визначте можливі стратегії реагування психолога на кожен із них.
5. Підготуйте сценарій фрагмента групового заняття (реабілітаційного тренінгу) для військовослужбовців, мета якого - формування навичок саморегуляції та подолання тривоги.
6. Оцініть особливості комунікації з військовими під час психологічного консультування: складіть список професійних принципів і фраз, які сприяють довірі.
7. Обговоріть у малих групах роль родини у процесі психологічної реабілітації військових. Підготуйте коротку презентацію рекомендацій для родичів.

Творче завдання:

7. Підготуйте міні-буклет «Як допомогти військовому після повернення із зони бойових дій» для цивільних (психопросвітницька робота).

Самостійна робота 6. Реабілітація у кризових станах. психологічна реабілітація військових

- ~ Опрацюйте поняття "кризовий стан" у психології та класифікуйте його види (гострі, хронічні, травматичні тощо).
- ~ Наведіть приклади криз, характерних для військовослужбовців.
- ~ Охарактеризуйте симптоматику посттравматичного стресового розладу (ПТСР) у військових та визначте основні підходи до його психологічної реабілітації.
- ~ Підготуйте порівняльну таблицю психотерапевтичних методів, які застосовуються у роботі з військовими в кризових станах (наприклад: когнітивно-поведінкова терапія, EMDR, арт-терапія, психодрама).

- ~ Дослідіть роль психоосвіти у процесі повернення військових до мирного життя та профілактики рецидиву психотравматичних реакцій.
 - ~ Підготуйте реферат на тему: *«Роль мультидисциплінарної команди у психологічній реабілітації військовослужбовців»*.
 - ~ Розробіть орієнтовну структуру реабілітаційної програми для військових, яка включає етапи діагностики, терапевтичної підтримки та соціального відновлення.
 - ~ Проаналізуйте етичні принципи та виклики в роботі з військовими, які пережили бойову травму, втрату чи поранення.
 - ~ Підготуйте короткий огляд українських або міжнародних програм психологічної реабілітації учасників бойових дій. Оцініть їх ефективність.
- Джерела:** основні (12, 13, 14); додаткові (8).

РОЗДІЛ III.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТА ПСИХОЛОГІЧНІ МЕХАНІЗМИ РЕІНТЕГРАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ

Тема 7. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕІНТЕГРАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ

Тема присвячена вивченню теоретичних основ психологічної реінтеграції особистості як процесу відновлення психологічного благополуччя, соціального функціонування та адаптації людини після пережитих кризових, травматичних або екстремальних подій. Розглядаються сутність, мета, принципи, етапи та моделі психологічної реінтеграції, її місце в системі психологічного супроводу, реабілітації та соціальної підтримки. Особлива увага приділяється механізмам відновлення особистісних ресурсів, формуванню резильєнтності, розвитку адаптаційного потенціалу та ролі психолога у забезпеченні успішного повернення особистості до повноцінного життя і активної участі в суспільстві.

Семінар 7. Теоретичні засади психологічної реінтеграції особистості (2 год.)

Питання для обговорення:

1. Сутність, зміст та основні завдання психологічної реінтеграції особистості.
2. Теоретичні підходи до розуміння процесу психологічної реінтеграції.
3. Принципи та закономірності психологічної реінтеграції особистості.
4. Психологічні механізми відновлення особистісних ресурсів після кризових і травматичних подій.
5. Роль резильєнтності, адаптаційного потенціалу та копінг-стратегій у процесі психологічної реінтеграції.
6. Етапи психологічної реінтеграції та їх характеристика.
7. Місце психологічної реінтеграції в системі психологічного супроводу, реабілітації та соціальної підтримки.
8. Професійна діяльність психолога в процесі психологічної реінтеграції особистості.

Самостійна робота 7. Теоретичні засади психологічної реінтеграції особистості (11 год.)

- ~ Опрацювати рекомендовану літературу та законспектувати основні теоретичні підходи до психологічної реінтеграції особистості.
- ~ Підготувати порівняльну таблицю понять «психологічний супровід», «психологічна реабілітація», «психологічна реінтеграція» та «соціальна реінтеграція», визначивши їх спільні й відмінні ознаки.
- ~ Скласти схему (інтелект-карту) «Етапи психологічної реінтеграції особистості», визначивши основні завдання кожного етапу.
- ~ Проаналізувати один науковий кейс або приклад із практики щодо психологічної реінтеграції особи після кризової чи травматичної події та визначити психологічні чинники, що вплинули на успішність відновлення.
- ~ Підготувати коротке повідомлення (3–5 хв.) на одну з тем:
 - роль резильєнтності у психологічній реінтеграції;
 - копінг-стратегії як ресурс відновлення особистості;
 - міждисциплінарний підхід у процесі психологічної реінтеграції.
- ~ Розробити рекомендації для психолога щодо підтримки процесу психологічної реінтеграції особистості після пережитої кризи (10–12 рекомендацій).

Джерела: основні (7, 9, 13).

Тема 8. ТЕХНОЛОГІЇ РЕІНТЕГРАЦІЇ РІЗНИХ КАТЕГОРІЙ НАСЕЛЕННЯ

Тема присвячена вивченню сучасних технологій реінтеграції різних категорій населення, які опинилися у складних життєвих обставинах внаслідок воєнних дій, вимушеного переміщення, інвалідності, втрати, насильства, залежностей, безробіття чи інших кризових ситуацій. Розглядаються принципи, етапи, методи та інструменти психологічної, соціальної й професійної реінтеграції ветеранів, внутрішньо переміщених осіб, біженців, осіб з інвалідністю, дітей і молоді, людей похилого віку та інших вразливих груп. Особлива увага приділяється міждисциплінарному підходу, кейс-менеджменту, взаємодії фахівців різних галузей, розвитку ресурсів особистості, відновленню соціальних зв'язків, адаптації до нових умов життя та оцінюванню ефективності реінтеграційних програм.

Практичне 8. Технології реінтеграції різних категорій населення (2 год.)

Навчальні завдання:

1. Проаналізуйте практичний випадок (case study). Ознайомтеся з описом ситуації особи, яка потребує реінтеграції (ветеран, внутрішньо переміщена особа, особа з інвалідністю, людина після залежності, постраждала від насильства тощо). Визначте основні психологічні, соціальні та професійні потреби клієнта.
2. Розробіть індивідуальний план реінтеграції, враховуючи:
 - особливості життєвої ситуації клієнта;
 - етапи реінтеграції;
 - психологічні, соціальні та професійні заходи підтримки.

3. Складіть перелік технологій реінтеграції, які доцільно застосовувати до різних категорій населення, та визначте умови їх ефективного використання.
4. Проаналізуйте роль мультидисциплінарної команди у процесі реінтеграції. Визначте функції психолога, соціального працівника, лікаря, юриста та інших фахівців.
5. Розробіть фрагмент групового заняття (тренінгу), спрямованого на розвиток адаптаційних ресурсів, відновлення соціальних навичок або підвищення психологічної стійкості учасників.
6. Підготуйте рекомендації для психолога щодо ефективної взаємодії з представниками однієї з вразливих категорій населення під час психологічного супроводу та реінтеграції.
7. Обговоріть у малих групах чинники, що сприяють або перешкоджають успішній реінтеграції різних категорій населення. Представте результати у вигляді короткої презентації.

Творче завдання:

8. Розробіть інформаційний буклет або пам'ятку на тему: *«Психологічна підтримка та успішна реінтеграція: практичні рекомендації»* для однієї з категорій населення (ветеранів, ВПО, осіб з інвалідністю, людей після лікування залежності, постраждалих від насильства тощо).

Самостійна робота 8. Технології реінтеграції різних категорій населення (11 год.)

- ~ Опрацюйте рекомендовану літературу та підготуйте короткий конспект сучасних підходів до реінтеграції різних категорій населення.
- ~ Підготуйте повідомлення (3–5 хв.) про особливості реінтеграції однієї з категорій населення (ветеранів, ВПО, біженців, осіб з інвалідністю, людей похилого віку, осіб після залежностей тощо).
- ~ Складіть порівняльну таблицю технологій психологічної, соціальної та професійної реінтеграції.
- ~ Проаналізуйте одну сучасну програму реінтеграції, що реалізується в Україні або за кордоном, та оцініть її ефективність.
- ~ Розробіть схему взаємодії мультидисциплінарної команди у процесі реінтеграції клієнта.
- ~ Підготуйте перелік психологічних методів і технологій, які доцільно використовувати під час реінтеграції різних категорій населення.
- ~ Розробіть рекомендації щодо підвищення ефективності психологічної та соціальної реінтеграції однієї з вразливих категорій населення.
- ~ Підготуйте есе на тему: *«Роль психолога у процесі реінтеграції різних категорій населення в умовах сучасних суспільних викликів»* (2–3 сторінки).

Джерела: основні (9, 12, 14); додаткові (6, 7).

5. Система та критерії оцінювання результатів навчання здобувача.

5.1. Види контролю, які використовуються під час вивчення дисципліни, та форма підсумкового (семестрового) контролю за

навчальною дисципліною.

Поточний контроль відбувається впродовж вивчення дисципліни на семінарських та практичних заняттях у формі представлення та обговорення доповідей, вирішення кейсів, а також виконання письмових завдань. Поточний контроль проводиться в усній і письмовій формі. Поточний контроль також здійснюється через моніторинг виконання студентами завдань аудиторної і самостійної роботи. Результати такого моніторингу відображаються у Google Classroom, що дозволяє систематично відстежувати рівень активності студентів в освоєнні дисципліни.

Підсумковий контроль передбачає складання екзамену студентами, які накопичили мінімальну кількість балів. Питання для підготовки наведено у Додатку. Здобувач допускається до складання екзамену з дисципліни коли повністю виконав всі види робіт, передбачені робочим навчальним планом та програмою навчальної дисципліни. У разі, коли протягом навчального семестру до початку підсумкового (семестрового) контролю, визначеного навчальним планом, здобувач набрав менше балів, ніж зазначено у програмі навчальної дисципліни (менше 36 балів), відбувається недопуск здобувача до складання підсумкового (семестрового) контролю.

Підсумкова оцінка визначається як сума балів за результатами оцінювання контрольних заходів, визначених програмою/силабусом (максимально 60 балів) та балів, одержаних за результатами складання екзамену (максимально 40 балів).

Екзамен проводиться у письмовій формі за білетами, затвердженими кафедрою. Екзаменаційний білет складається з 2 теоретичних питань та 1 практичного завдання.

За екзамен максимально можна отримати 40 балів. За кожне теоретичне питання студент отримує 10 балів, а за практичне завдання 20 балів.

Оцінка теоретичних питань орієнтовно відбувається наступним чином:

- *Десять балів* - розгорнута аргументована відповідь, що глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичного питання
- *Від сіми до дев'яти балів* – в основному розкрито зміст теоретичного питання, однак допускаються певні неточності.
- *Від чотирьох до шости балів* - при недостатньо повній відповіді, в якій зустрічаються певні неточності або наводяться хибні твердження.
- *Від нуля до трьох балів* – не розкрито зміст теоретичного питання, при цьому допускаються суттєві неточності та помилки.

Розв'язання практичного завдання орієнтовно оцінюється наступним чином:

- *Двадцять балів* - розгорнута аргументована відповідь на завдання, в разі необхідності проілюстрована схемою, малюнком тощо.
- *Від п'ятнадцяти до дев'ятнадцяти балів* – повна відповідь на завдання, але без достатньо повних аргументацій, ілюстрацій та додаткових коментарів.
- *Від дев'яти до чотирнадцяти балів* – дана відповідь на завдання, однак допускаються певні неточності.
- *Від п'яти до восьми балів* - студент отримує при недостатньо повній відповіді, в якій зустрічаються неточності, наводяться хибні твердження, відсутня аргументація.
- *Від нуля до чотирьох балів* – неправильна відповідь, яка показує відсутність у студента основ знань з психології та заслуговує на незадовільну

оцінку.

У разі незгоди з результатами оцінювання контрольних заходів та екзамену, здобувач має право оскаржити результат у порядку визначеному Положенням про апеляцію результатів підсумкового контролю ТНУ імені В.І.Вернадського.

5.2. Методи контролю та оцінювання

усне опитування

перевірка письмових робіт

захист доповідей до семінару, презентацій, есе, рефератів

захист запропонованого вирішення кейсів, практичних завдань

метод програмованого контролю: тестовий контроль

5.3. Критерії оцінювання за видами навчальної діяльності

5.3.1. Денна форма навчання

Підготовка доповіді, есе або реферату - до 3 балів за одну роботу

Бали	Критерії
3	Робота повністю відповідає темі й вимогам; зміст логічний, структурований, аргументований; використано коректні наукові поняття та релевантні джерела; сформульовано самостійні обґрунтовані висновки.
2	Тему загалом розкрито; структура зрозуміла, але аргументація або висновки недостатньо повні; наявні окремі неточності, що не спотворюють основного змісту.
1	Матеріал розкрито фрагментарно; структура й аргументація слабкі; є суттєві неточності; висновки поверхові або недостатньо пов'язані зі змістом.
0	Роботу не виконано або вона не відповідає завданню; зміст не демонструє опанування теми; виявлено порушення академічної доброчесності.

Захист доповіді, есе, реферату або усне опитування - до 3 балів

Бали	Критерії
3	Здобувач вільно й аргументовано викладає матеріал, правильно використовує термінологію, дає повні відповіді на запитання, обґрунтовує власну позицію.
2	Здобувач загалом володіє матеріалом і відповідає по суті, проте аргументація недостатньо глибока; допускає окремі несуттєві неточності.
1	Відповідь фрагментарна; поняття пояснено неповно; здобувач потребує значної допомоги викладача, припускається суттєвих помилок.
0	Здобувач не може розкрити зміст питання або не бере участі в захисті чи опитуванні.

Тестування - до 10 балів

Частка правильних відповідей	Бали
81–100 %	9–10

61–80 %	7–8
41–60 %	5–6
21–40 %	3–4
5–20 %	1–2
0–4 %	0

Робота на практичному занятті - до 4 балів

Бали	Критерії
4	Здобувач демонструє глибокі знання, коректно й самостійно застосовує методи психологічного супроводу, реабілітації та реінтеграції; комплексно аналізує кейс, пропонує обґрунтований план допомоги, дотримується професійної етики.
3	Здобувач добре володіє матеріалом і загалом правильно виконує завдання; допускає незначні неточності або потребує поодиноких підказок під час роботи зі складним випадком.
2	Здобувач розуміє основні поняття й виконує типові завдання частково самостійно, але допускає помилки в аналізі випадку, виборі методів або обґрунтуванні плану допомоги.
1	Знання фрагментарні; завдання виконується лише за зразком і зі значною допомогою; аналіз поверховий, наявні суттєві помилки.
0	Завдання не виконано або виконання не демонструє досягнення результатів навчання.

Критерії оцінювання завдань із самостійної роботи – до 10 балів

Бали	Критерії
9–10	Завдання виконано повністю, самостійно й відповідно до вимог. Здобувач демонструє глибоке розуміння теми, правильно використовує наукові поняття, аналізує та узагальнює інформацію, наводить доречні приклади, аргументує власну позицію і формулює обґрунтовані висновки. Використано актуальні та релевантні джерела. Робота логічна, структурована й належно оформлена.
7–8	Завдання виконано переважно повно і правильно. Здобувач розкриває основні положення теми, використовує відповідні поняття та джерела, демонструє здатність до аналізу й узагальнення. Водночас наявні окремі неточності, недостатня аргументація або незначні недоліки у висновках чи оформленні.
5–6	Завдання виконано частково. Основний зміст теми розкрито, але матеріал переважно має описовий характер. Аналіз недостатньо глибокий, аргументація обмежена, висновки частково обґрунтовані. Наявні окремі змістові, термінологічні або структурні помилки.
3–4	Завдання виконано фрагментарно. Здобувач відтворює окремі положення теми, але не демонструє цілісного розуміння матеріалу. Аналіз поверховий, приклади або аргументи недостатньо доречні, висновки нечіткі. Наявні суттєві змістові чи структурні недоліки.
1–2	Виконано лише окремі елементи завдання. Матеріал мінімальний, слабо пов'язаний із темою або значною мірою містить помилки. Наукові поняття використано некоректно, аналіз та обґрунтовані висновки відсутні.
0	Завдання не виконано, не подано у встановлений термін, не відповідає темі або вимогам. Робота не демонструє досягнення результатів навчання чи містить

	порушення академічної доброчесності.
--	--------------------------------------

5.3.2. Заочна форма навчання

Для заочної форми критерії змістової якості є тотожними критеріям для денної форми, але застосовуються шкали, установлені таблицею розподілу балів.

Підготовка доповіді, есе або реферату - до 5 балів за одну роботу

Бали	Критерії
5	Повне, самостійне, логічне й аргументоване розкриття теми; коректне використання джерел і понять; обґрунтовані висновки.
4	Тему розкрито повно, але є поодинокі недоліки в аргументації, структурі або оформленні.
3	Основний зміст розкрито, однак аналіз недостатньо глибокий; наявні окремі неточності, висновки частково обґрунтовані.
2	Робота фрагментарна; є суттєві змістові або структурні недоліки; джерела й поняття використано непослідовно.
1	Подано мінімальний матеріал, який лише частково стосується теми; висновки відсутні або не випливають зі змісту.
0	Роботу не виконано, вона не відповідає завданню або містить порушення академічної доброчесності.

Захист доповіді, есе, реферату або усне опитування - до 10 балів

Бали	Критерії
9–10	Повне, логічне й аргументоване представлення; вільне володіння поняттями; точні відповіді на додаткові запитання; самостійні професійні висновки.
7–8	Матеріал розкрито переважно повно; відповіді правильні, але аргументація має окремі прогалини або несуттєві неточності.
5–6	Розкрито основні положення; відповіді неповні, але засвідчують загальне розуміння теми; потрібні уточнювальні запитання викладача.
3–4	Володіння матеріалом фрагментарне; є суттєві помилки; відповідь вибудовується зі значною допомогою викладача.
1–2	Продемонстровано лише окремі елементарні знання без цілісного розуміння теми.
0	Зміст питання не розкрито або здобувач не бере участі в захисті чи опитуванні.

Тестування - до 20 балів

Частка правильних відповідей	Бали
81–100 %	17–20
61–80 %	13–16

41–60 %	9–12
21–40 %	5–8
5–20 %	1–4
0–4 %	0

Критерії оцінювання завдань із самостійної роботи – до 10 балів

Бали	Критерії
9–10	Завдання виконано повністю, самостійно й відповідно до вимог. Здобувач демонструє глибоке розуміння теми, правильно використовує наукові поняття, аналізує та узагальнює інформацію, наводить доречні приклади, аргументує власну позицію і формулює обґрунтовані висновки. Використано актуальні та релевантні джерела. Робота логічна, структурована й належно оформлена.
7–8	Завдання виконано переважно повно і правильно. Здобувач розкриває основні положення теми, використовує відповідні поняття та джерела, демонструє здатність до аналізу й узагальнення. Водночас наявні окремі неточності, недостатня аргументація або незначні недоліки у висновках чи оформленні.
5–6	Завдання виконано частково. Основний зміст теми розкрито, але матеріал переважно має описовий характер. Аналіз недостатньо глибокий, аргументація обмежена, висновки частково обґрунтовані. Наявні окремі змістові, термінологічні або структурні помилки.
3–4	Завдання виконано фрагментарно. Здобувач відтворює окремі положення теми, але не демонструє цілісного розуміння матеріалу. Аналіз поверховий, приклади або аргументи недостатньо доречні, висновки нечіткі. Наявні суттєві змістові чи структурні недоліки.
1–2	Виконано лише окремі елементи завдання. Матеріал мінімальний, слабо пов'язаний із темою або значною мірою містить помилки. Наукові поняття використано некоректно, аналіз та обґрунтовані висновки відсутні.
0	Завдання не виконано, не подано у встановлений термін, не відповідає темі або вимогам. Робота не демонструє досягнення результатів навчання чи містить порушення академічної доброчесності.

5.4. Критерії оцінювання екзамену

Екзамен оцінюється за 40-бальною шкалою: два теоретичні питання — по 10 балів, практичне завдання - 20 балів. Кожна відповідь оцінюється окремо, після чого бали підсумовуються.

Кожне теоретичне питання - до 10 балів

Бали	Критерії
9–10	Відповідь повна, системна, логічна й аргументована; правильно розкрито поняття, механізми та взаємозв'язки; наведено доречні приклади; сформульовано самостійні висновки. Для 10 балів відповідь не містить змістових помилок; 9 балів допускає поодинокі несуттєві неточності.
7–8	Основний зміст розкрито правильно і достатньо повно; наявні окремі прогалини, неточності або недостатньо розгорнуті пояснення, що не спотворюють суті.
4–6	Відповідь часткова; розкрито окремі положення, але бракує системності й аргументації; наявні суттєві неточності або помилки. Рівень бала в межах діапазону визначається повнотою та кількістю правильних положень.

1–3	Наведено лише окремі фрагментарні відомості; ключові поняття пояснено неправильно або не пояснено; відповідь не демонструє цілісного розуміння питання.
0	Відповідь відсутня, не стосується питання або повністю неправильна.

У разі незгоди з результатами оцінювання здобувач має право на апеляцію в порядку, визначеному чинним положенням ТНУ імені В. І. Вернадського.

5.5. Розподіл балів за видами навчальної діяльності Денна форма навчання

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів за семестр	Форма контролю
Робота на семінарських - захист доповідей, есе, рефератів; усне опитування	3	4	12	Екзамен
Підготовка доповідей, есе, рефератів	3	4	12	
Тестування	10	1	10	
Робота на практичних заняттях	4	4	16	
Виконання завдань до самостійної роботи	10	1	10	
Екзамен			40	
Разом: 12+12+10+16+10+40=100	-	-	100	
Розрахунок: = 100 балів (поточна робота - 60 балів; екзамен - 40 балів).				

Заочна форма навчання

Розподіл балів за видами діяльності (заочна форма навчання):

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів за семестр	Форма контролю
Робота на семінарських - захист доповідей, есе, рефератів; усне опитування	10	2	20	Екзамен
Підготовка доповідей, есе, рефератів	5	2	10	
Тестування	20	1	20	
Виконання завдань до самостійної роботи	10	1	10	

Екзамен			40	
Разом: 20+10+20+10+40=100	-	-	100	
Розрахунок: = 100 балів (поточна робота - 60 балів; екзамен - 40 балів).				

Розподіл балів за темами занять для екзамену

Поточне оцінювання та самостійна робота										Всього балів	
										За підс. зм. модулів / тем занять та СР	Екзамен
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	СР	Т		
6	4	4	6	6	4	6	4	10	10		40
40								20			
Порогові бали										0-60	0-40
Загальна рейтингова оцінка										100	

Максимальна кількість балів за поточну навчальну діяльність становить 60 балів, за результатами екзамену – 40 балів. Загальна рейтингова оцінка – 100 балів.

5.6. Шкала оцінювання результатів підсумкового контролю, що використовується в Університеті

Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за стобальною шкалою	Оцінка за національною шкалою		Значення оцінки
		для екзамену	для заліку	
A	90 - 100 балів	«відмінно»/ «excellent»	«зараховано»/«passed»	Відмінно - відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	80 - 89 балів	«добре»/ «good»		Дуже добре - достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75 - 79 балів			Добре - в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69 - 74 балів	«задовільно»/ «satisfactorily»		Задовільно - посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності

E	60 - 68 балів			Достатньо - мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	30-59 балів	«незадовільно»/ «unsatisfactory» (з можливістю повторного складання)	«не за- раховано» / «failed»	Незадовільно - потрібно додатково працювати для отримання позитивної оцінки
F	1-29 балів	«незадовільно»/ «unsatisfactory» (з обов'язковим повторним курсом)		Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота з повторним вивченням курсу

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Що таке психологічний супровід?

- а) Медичне лікування
- б) Комплексна психологічна допомога, спрямована на підтримку особистості
- в) Соціальна робота з клієнтами
- г) Викладання психології

2. Який основний етап психологічної реабілітації?

- а) Діагностика
- б) Стабілізація
- в) Відновлення
- г) Всі вищезазначені

3. Що належить до групи вразливих категорій, які потребують психологічного супроводу?

- а) Військові
- б) Діти з інвалідністю
- в) Внутрішньо переміщені особи
- г) Усі відповіді вірні

4. Мультидисциплінарна команда в реабілітації включає:

- а) Лише психологів
- б) Психологів, медиків, соціальних працівників та педагогів
- в) Тільки соціальних працівників
- г) Лікарів і психологів

5. Який метод є основою мотиваційної роботи в реабілітації?

- а) Покарання
- б) Мотиваційне інтерв'ю
- в) Примус
- г) Навчання

6. Що таке ПТСР?

- а) Посттравматичний стресовий розлад
- б) Психологічна травма соціального ризику
- в) Професійна травма співробітника
- г) Помилковий тест стресу

7. Основна мета психологічної реабілітації:

- а) Повне одужання
- б) Максимальне відновлення функцій і адаптація до життя
- в) Медикаментозне лікування
- г) Соціальна ізоляція

8. Який з наведених методів найчастіше використовується при реабілітації осіб з залежністю?

- а) Когнітивно-поведінкова терапія
- б) Гіпноз
- в) Лікувальна гімнастика
- г) Терапія відчаю

9. До складових психологічного супроводу належать:

- а) психодіагностика, консультування, профілактика та корекційно-розвивальна робота;
- б) лише психодіагностика;

- в) лише медикаментозна допомога;
- г) тільки соціальний супровід.

10. Основним принципом психологічного супроводу є:

- а) індивідуальний підхід до потреб особистості;
- б) жорсткий контроль поведінки;
- в) примус до участі;
- г) ізоляція клієнта.

11. Який із факторів має найбільше значення для успішної реабілітації?

- а) Матеріальне забезпечення
- б) Мотивація пацієнта
- в) Вік пацієнта
- г) Місце проживання

12. Психологічна реабілітація військових найчастіше спрямована на подолання:

- а) Фізичних травм
- б) ПТСР та кризових станів
- в) Емоційної байдужості
- г) Медичних захворювань

13. Яка форма психологічного супроводу є найбільш доцільною для дітей шкільного віку?

- а) психолого-педагогічний супровід;
- б) медична реабілітація;
- в) професійна орієнтація;
- г) судово-психологічна експертиза.

14. Ключовий принцип роботи з малозахищеними групами населення - це:

- а) Індивідуальний підхід
- б) Загальний підхід
- в) Примус
- г) Ігнорування

15. Яка з наведених моделей реабілітації базується на активній участі родини?

- а) Медична модель
- б) Сімейно-орієнтована модель
- в) Психодинамічна модель
- г) Когнітивна модель

16. Психолого-педагогічний супровід учнів з особливими освітніми потребами передбачає:

- а) створення інклюзивного освітнього середовища;
- б) навчання окремо від інших дітей;
- в) ізоляцію учнів;
- г) лише медичне лікування.

17. Формування толерантного ставлення до осіб з особливими освітніми потребами передбачає:

- а) розвиток культури поваги та рівних можливостей;
- б) обмеження участі осіб з ООП;
- в) уникнення спілкування;
- г) створення спеціальних ізольованих груп.

18. Яка з наведених характеристик не є типовою для кризового стану?

- а) Емоційна нестабільність

- б) Втрата орієнтирів
- в) Підвищена мотивація
- г) Почуття безвиході

19. До мало захищених груп населення належать:

- а) внутрішньо переміщені особи, люди похилого віку, особи з інвалідністю, ветерани;
- б) лише студенти
- в) лише працівники освіти
- г) лише державні службовці

20. Одним із принципів психологічної реабілітації є:

- а) партнерська взаємодія фахівця і клієнта
- б) примусове лікування
- в) ізоляція людини
- г) відмова від індивідуального підходу

21. Що означає інклюзивний підхід у психологічному супроводі?

- а) Відокремлення осіб з ООП від інших
- б) Включення осіб з особливими потребами у загальний простір
- в) Ігнорування потреб осіб з ООП
- г) Виключення родини з процесу

22. Який із факторів може бути бар'єром для мотивації в реабілітації?

- а) Соціальна підтримка
- б) Відсутність віри у власні сили
- в) Позитивне оточення
- г) Емоційна стабільність

23. Що означає термін «реінтеграція» у реабілітації?

- а) Відновлення фізичних функцій
- б) Повернення особи до активного життя в суспільстві
- в) Медикаментозне лікування
- г) Ізоляція від суспільства

24. Правові засади реабілітаційного процесу визначають:

- а) права отримувачів реабілітаційних послуг та обов'язки фахівців
- б) лише правила медичного лікування
- в) лише порядок фінансування
- г) лише посадові обов'язки психолога

25. Яка з наведених методик найефективніша для роботи з залежними?

- а) Мотиваційне інтерв'ю
- б) Примусове лікування
- в) Покарання
- г) Ізоляція

26. Основний критерій ефективності реабілітації:

- а) Суб'єктивне самопочуття клієнта
- б) Відсутність симптомів хвороби
- в) Повернення до соціально активного життя
- г) Всі вищезазначені

27. Хто є основним отримувачем психологічного супроводу?

- а) Психолог

- б) Клієнт (особа, яка потребує допомоги)
- в) Родина клієнта
- г) Медичний персонал

28. У чому полягає роль сім'ї у психологічній реабілітації?

- а) Бути пасивним спостерігачем
- б) Активно підтримувати і сприяти реабілітації
- в) Ізолювати хворого
- г) Заміщати психолога

29. Що є основною перешкодою для психологічної реабілітації в кризових станах?

- а) Відсутність бажання пацієнта змінитися
- б) Підтримка близьких
- в) Професійна допомога
- г) Чіткий план лікування

30. Біопсихосоціальний підхід у реабілітації передбачає:

- а) урахування біологічних, психологічних та соціальних чинників
- б) врахування лише фізичного здоров'я
- в) лише психологічну допомогу
- г) тільки соціальну підтримку

31. Реінтеграція особистості – це:

- а) процес лікування психічних розладів
- б) процес відновлення соціального, психологічного та професійного функціонування особистості після кризових подій
- в) процес професійного навчання
- г) процес медичної діагностики

32. Основною метою психологічної реінтеграції є:

- а) ізоляція людини від соціального середовища
- б) відновлення психологічного благополуччя, соціальних зв'язків та активної участі в житті суспільства
- в) проведення психодіагностики
- г) призначення медикаментозного лікування

33. До цільових груп психологічної реінтеграції належать:

- а) лише ветерани війни
- б) лише внутрішньо переміщені особи
- в) особи, які пережили кризові або травматичні події та потребують відновлення життєдіяльності
- г) лише люди похилого віку

34. Одним із принципів психологічної реінтеграції є:

- а) примусове залучення до психологічної допомоги
- б) індивідуальний підхід до потреб особистості
- в) обмеження соціальних контактів
- г) уникнення взаємодії з родиною

35. Який із перелічених факторів найбільше сприяє успішній реінтеграції?

- а) соціальна ізоляція

- б) підтримка сім'ї, громади та фахівців
- в) уникнення будь-яких змін
- г) повна відмова від професійної діяльності

36. Який метод найчастіше використовується психологом під час реінтеграції особистості?

- а) психологічне консультування
- б) рентгенографія
- в) лабораторне дослідження
- г) фізіотерапія

37. Важливою умовою ефективної реінтеграції є:

- а) міждисциплінарна взаємодія фахівців
- б) робота лише одного спеціаліста
- в) повне виключення сім'ї з процесу допомоги
- г) відсутність оцінювання результатів

38. Психологічна реінтеграція ветеранів передбачає:

- а) лише медичне лікування
- б) відновлення психологічного стану, соціальних ролей та адаптацію до цивільного життя
- в) виключно професійну перепідготовку
- г) лише юридичний супровід

39. Однією із сучасних технологій психологічної реінтеграції є:

- а) відновлення соціальних зв'язків і розвиток життєстійкості
- б) соціальна ізоляція
- в) повне обмеження спілкування
- г) примусова госпіталізація

40. Оцінювання ефективності програм психологічної реінтеграції здійснюється за:

- а) рівнем відновлення психологічного благополуччя, адаптації та соціального функціонування
- б) кількістю проведених консультацій
- в) тривалістю лікування
- г) віком отримувача допомоги

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ:

Рекомендовані джерела інформації:

Основні

1. Берегова Г.Д., Фролова М.Е., Момоток О. М. Психологічна адаптація особистості: навчально-методичний посібник / Г. Д. Берегова, М. Е. Фролова, О. М. Момоток. – Херсон: Книжкове видво ФОП Вишемирський В. С., 2024. – 326 с.
2. Гридковець Л. (ред.). Основи реабілітаційної психології : навч. посіб. Т. 3. Київ : Ніка-Центр, 2018. 240 с.
3. Дуб В. Реабілітаційна психологія : методичні матеріали до семінарських занять для студентів ВНЗ. Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2017. 92 с.
4. Кузікова С., Зливков В., Лукомська С., Щербак Т., Котух О. Психологічний супровід особистості в умовах війни: навч. посібник. – Київ.-Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2024. 260 с.
5. Корнієнко В. В. Соціально-психологічні засади збереження та розвитку реабілітаційного потенціалу особистості : монографія. Київ : LAT&K, 2021. 320 с.
6. Корнієнко В. В., Шевяков О. В., Сергієні О. В. Соціальнопсихологічна реабілітація особистості: навч. посібник. Дніпро : ДДУВС, 2023. 56 с.
7. Кочубейник О. М. Поствійна. Чи є дорога додому? : монографія. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2025. 252 с.
8. Психологічна і соціально-педагогічна реабілітація учасників освітнього процесу в умовах закладу освіти : практичний посібник / за заг. ред. В. Г. Панка. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2025. 160 с.
9. Психологічні аспекти реінтеграції учасників бойових дій до цивільного життя : навч.-метод. посіб. / Л. О. Бондаренко, О. О. Євдокімова, І. В. Жданова [та ін.] ; за ред. О. О. Євдокімової. Харків : ХНУВС, 2025. 154 с.
10. Психологічний супровід воєнного та повоєнного періодів України: інформаційно-аналітичний довідник / за наук. ред. О. П. Лучанінової; авт.-упоряд.: О. П. Лучанінова, Я. В. Пилипчук, С. С. Рашидова, Г. В. Міськов, О. В. Углова; НАПН України, Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського. – Вінниця : ТВОРИ, 2025. – 290 с.
11. Реабілітаційна психологія: курс лекцій / Укл. Н.Л. Шеленкова. Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини. Умань : ВПЦ Візаві, 2023. 208 с.
12. Реінтеграція військовослужбовців, звільнених з примусової ізоляції (полону) : методичний посібник. Київ : 7БЦ, 2025. 162 с.
13. Соціально-психологічні технології відновлення особистості після травматичних подій : практичний посібник / [Т. М. Титаренко, М. С. Дворник, В. О. Климчук та ін.] ; за наук. ред. Т. М. Титаренко / Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. – Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2019. – 220 с.
14. Як допомогти особистості в період переходу від війни до миру: соціальнопсихологічний супровід : практичний посібник / за наук. ред. Т. М.

Титаренко, М. С. Дворник / Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. – Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2022. – 154 с.

Додаткові

1. Актуальні проблеми збереження психічного здоров'я особистості: збірник матеріалів XV Міжнародної науково-практичної конференції (23–24 квітня 2025 р., м. Ніжин) / за ред.. А.Ю. Ковтун. – Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, Видавець Лисенко М.М., 2025. – 444 с.
2. Горова О. Психологічний супровід становлення успішної особистості у професійному середовищі в умовах соціальних та освітніх реформ. *Psychology of personality*. 1970. Т. 8, № 1. С. 221–226. URL: <https://doi.org/10.15330/ps.8.1.221-226>.
3. Психологічні технології ефективного функціонування та розвитку особистості : монографія / [за ред. : С. Д. Максименка, С. Б. Кузікової, В. Л. Зливкова]. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2019. – 540 с.
4. Психологічний супровід взаємодії суб'єктів освітнього простору: навчально-методичний посібник / колектив авторів, за науковою редакцією академіка НАПН України С.Д. Максименка. Київ: Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2023. 81 с.
5. Психолого-педагогічний супровід дітей з інтелектуальними порушеннями в умовах спеціальної та інклюзивної освіти: матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю 9 листопада 2023 р. / за ред. Т.О. Докучиної, відп. секретар О.І. Дмитрієва. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2023. 369 с.
6. Психотехнології допомоги вимушено переміщеним особам у подоланні психотравмивного впливу воєнного та поствоєнного часу: методичний посібник/ Я. М. Омельченко, О.П. Хохліна, Т.С. Гурлева, Л.О. Гребінь, Н.Ю. Журавльова, Л.О. Литвиненко, Н.В. Зернова; за ред. Я.М. Омельченко. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2025. — 329 с.
7. Чередниченко Т. Особливості реінтеграції внутрішньо переміщених осіб в умовах воєнного стану: теоретичний аналіз // *Middle European Scientific Bulletin*. 2026.
8. Чорна В. В., Пашковський С. М., Ангельська В. Ю., Коваль Н. В. Особливості психологічного відновлення реінтегрантів після полону: теоретичний аналіз і практичні підходи // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Психологія. 2025. № 4.
9. Pankova H. Psychological resilience as a factor of personal adaptation to the consequences of war: analysis in the age group of 30–55 years. *Lviv University Herald. Series: psychological sciences*. 2025. № 23. С. 146–152. URL: <https://doi.org/10.30970/ps.2025.23.17>.
10. Prokhorenko L., Babiak O., Batasheva N. Психологічний супровід дітей з особливими освітніми потребами: стратегія реалізації. *Herald of the national academy of educational sciences of ukraine*. 2020. Т. 2, № 1. URL: <https://doi.org/10.37472/2707-305x-2020-2-1-7-5>.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Вчені записки Таврійського національного університету: серія Психологія. URL: Головна (vernadskyjournals.in.ua)
2. Електронна бібліотека НАПН України. URL: [Електронна бібліотека НАПН України - Електронна бібліотека НАПН України](#)
3. Психологічний часопис. URL: ПСИХОЛОГІЧНИЙ ЧАСОПИС (apsijournal.com)
4. Українська спілка психотерапевтів (УСП): <https://usp.community/>

ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ ТА САМОКОНТРОЛЮ

1. Поняття психологічного супроводу, його мета та основні завдання.
2. Сутність психологічної реабілітації та її місце у системі психологічної допомоги.
3. Поняття психологічної реінтеграції особистості.
4. Основні принципи психологічного супроводу.
5. Принципи психологічної реабілітації.
6. Теоретичні підходи до психологічної реінтеграції особистості.
7. Основні етапи психологічного супроводу.
8. Етапи психологічної реабілітації.
9. Етапи психологічної реінтеграції особистості.
10. Основні функції психолога у процесі психологічного супроводу.
11. Роль психолога у мультидисциплінарній команді.
12. Нормативно-правові засади психологічної допомоги в Україні.
13. Психологічна діагностика у процесі психологічного супроводу.
14. Методи оцінювання психологічного стану особистості.
15. Психологічний супровід осіб у кризових життєвих ситуаціях.
16. Поняття психологічної кризи та її основні характеристики.
17. Види кризових станів.
18. Психологічні наслідки переживання кризових подій.
19. Особливості психологічної допомоги у гострому кризовому стані.
20. Психологічна перша допомога: зміст і принципи.
21. Стрес як психологічне явище та його вплив на особистість.
22. Поняття травматичного стресу.
23. Посттравматичний стресовий розлад: основні прояви.
24. Основні методи психологічної реабілітації після психотравми.
25. Психологічна підтримка осіб, які пережили втрату.
26. Особливості психологічної реабілітації дітей.
27. Особливості психологічної реабілітації підлітків.
28. Психологічний супровід сімей у кризових ситуаціях.
29. Особливості психологічної реабілітації осіб із інвалідністю.
30. Психологічний супровід внутрішньо переміщених осіб.
31. Особливості психологічної допомоги біженцям.
32. Психологічна реабілітація осіб, які пережили насильство.
33. Психологічний супровід осіб із залежною поведінкою.
34. Психологічна реабілітація осіб із наркотичною залежністю.
35. Психологічна реабілітація осіб з алкогольною залежністю.
36. Особливості психологічної реабілітації військовослужбовців.
37. Психологічний супровід ветеранів війни.
38. Психологічна підтримка членів сімей військовослужбовців.
39. Реадаптація та реінтеграція ветеранів до мирного життя.
40. Психологічна реабілітація осіб після полону.
41. Психологічна допомога особам після бойових дій.
42. Психологічний супровід осіб, які пережили надзвичайні ситуації.
43. Сучасні технології психологічної реабілітації.

44. Арттерапія у психологічній реабілітації.
45. Когнітивно-поведінковий підхід у психологічній допомозі.
46. Групові форми психологічної реабілітації.
47. Індивідуальне психологічне консультування у процесі реабілітації.
48. Психоедукація як складова психологічного супроводу.
49. Розвиток резильєнтності як напрям психологічної допомоги.
50. Ресурси особистості у процесі психологічної реабілітації.
51. Особливості психологічної реінтеграції різних категорій населення.
52. Технології соціально-психологічної реінтеграції.
53. Взаємодія психолога з родиною у процесі реабілітації.
54. Міжвідомча взаємодія у системі психологічної допомоги.
55. Оцінювання ефективності програм психологічної реабілітації.
56. Етичні принципи діяльності психолога у процесі супроводу та реабілітації.
57. Професійна компетентність психолога у сфері психологічного супроводу.
58. Профілактика професійного вигорання фахівців, які здійснюють психологічний супровід.
59. Перспективи розвитку системи психологічної реабілітації та реінтеграції в Україні.
60. Роль психологічного супроводу, реабілітації та реінтеграції у відновленні психічного здоров'я та соціального функціонування особистості.